Cena 1 zł

ZIEMIA POMORSKA

Rok I | Bydgoszcz, wtorek 23 października 1945 | Nr 190

Akt oskarżenia

Zbrodniczy zespół fanatycznych wyznawców najbardziej podłej w dziejach świata doktryny społeczno-politycznej, oczekuje dziś w celach norymberskiego więzienia na ostatni już etap swej nędznej kariery, zapoczątkowanej nieudanym puczem w Monachium, a następnie pożarem Reichstagu.

Na ławie oskarżonych zasiądzie dwudziestu czterech twórców i wykonawców spisku, którego celem były nie tylko permanentny mord dokonywany na przestrzeni szeregu lat w podbitych i zaanektowanych krajach Europy, ale i podeptanie kultury budowanej wysiłkiem najgenialniejszych umysłów w okresie ostatnich dwóch tysięcy lat, zniszczenie gospodarczych osiągnięć najbardziej postępowych ludów i rozwalenie podstawowych założeń etycznych, na których wspierało się prawo i obyczaje, kult dla przeszłości i wiara w ugruntowanie sprawiedliwych form współżycia.

Akt oskarżenia zawarty w ramach trzydziestu pięciu tysięcy wyrazów, a doręczony ponurym zbirom, definiuje raz jeszcze ogrom bezprzykładnych zbrodni, wykonywanych przez i na polecenie Goeringa i Hessa, von Ribbentropa i von Papena, Franka, Doenitza i Bormanna.

Akt oskarżenia zarzuca katom Europy stosowanie terroru wobec narodów i wobec jednostek, które wciśnięte w orbitę militarnej siły pruskiego imperializmu, nie chciały i nie mogły budować swej przyszłości w cieniu hitlerowskiej swastyki. Akt oskarżenia, sformułowany przez najwybitniejszych znawców prawa międzynarodowego zarzuca „ideologom" najpotworniejszego światopoglądu sadyzm i zdziczenie, doprowadzone do perfidii. Mówi on o gwałtach i grabieży, o masowym rozstrzeliwaniu i truciu gazami w komorach izolacyjnych tylu obozów śmierci, wspomina Oświęcim i Majdanek i stwierdza nieprawdopodobny cynizm degeneratów kierujących Trzecią Rzeszą w odniesieniu do sprawy katyńskiej.

Ale akt oskarżenia, wymierzony jedynie przeciwko głównym winowajcom największego w dziejach kataklizmu wojennego, nie rozwiązał by bez reszty problemu odpowiedzialności, ani też nie stanowił by zadośćuczynienia ludom gnębionym przez faszyzm w ciągu pięciu i pół lat okupacji. I dlatego obciąża on nie tylko jednostki, nie tylko tych, którzy z berlińskiej kuźni zła, wydawali do wojsk na froncie i do placówek gestapo najbardziej nieludzkie, najbardzej sprzeczne z prawem i sumieniem przeciętnego człowieka polecenia. Akt oskarżenia obciąża również cały podły system, zbudowany na łzach i na cierpieniu milionów, system polityczny, któremu na imię: faszyzm. Za zbrodnie winni są nie tylko sami przywódcy; za zbrodnie winna jest cała partia hitlerowska, cała bez reszty organizacja Nationalsozialistische Deutsche Arbeiter Partei, wraz z wszystkimi przybudówkami, które miały na celu uczynienie z obszernych pól Europy jednego wielkiego grobowca dla narodów podbitych, zwłaszcza dla narodów Słowiańszczyzny.

W procesie norymberskim oskarżać zbrodniarzy hitlerowskich nie będzie sam prokurator. Za jego plecami tłoczyć się będą miliony cieniów pomordowanych w Majdanku i Treblince; oskarżać będą dwudziestu czterech podpalaczy świata, nieugięci aż do ostatniego tchu, żołnierze warszawskiego ghetta, wszyscy ci, którzy w nierównej walce na barykadach umęczonej stolicy ginęli w rewolucyjnym porywie sierpniowych dni, — wszyscy ci wreszcie, którzy rozstrzeliwani pod ścianami domów krzyczeli ku wiecznej hańbie oprawców: „Niech żyje Polska Niepodległa!".

Wyrok, jaki zapadnie w Norymberdze, będzie nie tylko potępieniem zbrodniczej działalności oskarżonych z Goering'em i Ley'em na czele. Skaże on na zagładę podłoże, na jakim mogła się zrodzić dotąd i mogła by się zrodzić w przyszłości zbrodnia. Będzie on odzwierciedleniem sumienia świata, które nie uległo psychicznemu zniekształceniu, które nie przeżarte zostało jadem najbardziej wstecznej doktryny. Wyrok ten skaże na zagładę wszystko to, co legło na drodze postępu, wszystko to, co stało i co by w przyszłości stać mogło na przeszkodzie zapanowaniu na świecie wzniosłych haseł wolności i równości. Skaże na bezpowrotną zagładę istotę i założenia samego faszyzmu, jako jedynego źródła zła.

Wyrok na przywódców i proroków „nowego ładu" w Europie będzie jednocześnie sygnałem ostrzegawczym dla tych wszystkich elementów, które w kilka zaledwie miesięcy po rozbiciu militarnej potęgi niemieckiej dążą z uporem samobójcy do wzorowania się na metodach z okresu Monachium i stosując politykę kokietowania powalonego zbira, stwarzają znów zapalne ogniska na przyszłość, ogniska, dla których zniszczenia przelano tyle cennej krwi i tyle poniesiono ofiar.

Na proces norymberski i na wyrok Międzynarodowego Trybunału czeka z niecierpliwością wraz z innymi narodami i Polska, przywrócona do niepodległego bytu czynem zbrojnym. Naród nasz, który w tej wojnie narzuconej przez hitleryzm poniósł największe ofiary, wie, że tylko przez ukaranie sprawców zbrodni, przez wyeliminowanie wpływów faszyzmu z Europy, może istnieć i rozwijać się bez niepokoju o przyszłe swoje losy.

Stanisław Babisiak.

Zwycięstwo lewicy francuskiej

Dotychczasowe wyniki wyborów — Podział mandatów — Zainteresowanie świata

LONDYN, 22. 10. „Głos Francji" i „De Gaulle zwycięża" — takie są tytuły artykułów dwóch dzienników londyńskich: „Evenings news" i „Star". Londyn oczekuje na ostateczne wyniki wyborów we Francji z tym większą niecierpliwością, że według ostatnich wiadomości każda z trzech wielkich partii zwycięża niewielką ilością głosów nad innymi. Uważa się, że jest jeszcze zbyt wcześnie, aby wyciągać ostateczne wnioski z rezultatów, jakie są dotychczas znane. Z wiadomości już otrzymanych wynika, że większość ciała wyborczego jest za de Gaulle'm. Autorytet de Gaulle'a wzrósł ogromnie. Dziennik lewicowy „Star" twierdzi, że de Gaulle wydaje się odnosić sensacyjne zwycięstwo.

PARYŻ, 22. 10. Znane dotychczas wyniki wyborów do zgromadzenia narodowego wykazują: w odpowiedzi na pytanie, czy zgromadzenie ma być ciałem ustawodawczym, padło 13.887.000 głosów za, 554.000 przeciw W odpowiedzi na drugie pytanie (czy dopóki nowa konstytucja zostanie wprowadzona w życie, wybierający zgadzają się na rządowy projekt ustawy, dotyczący prowizorycznej konstytucji) 9.582.000 głosów za, 4.841.000 przeciw. W południe wyniki wyborów przyniosły: 150 mandatów komunistom, 142 blokowi republikańskiemu, 139 socjalistom, 40 prawicy, 40 niezależnym i 19 radykałom.

—★—

Terror w Grecji

MOSKWA, (PAP). Agencja TASS donosi z Aten, że uzbrojona grupa członków terrorystycznej organizacji faszystowskiej „Ch" dokonała napadu na redakcję dziennika „Eem". Jedna osoba została zabita, a dwie poniosły rany. W pogrzebie ofiar terroru wzięło udział 13 tys. osób. Podczas pogrzebu policja napadła na tłum. Jeden robotnik został zabity, a wielu odniosło rany.

Mongolia zewnętrzna zrywa z Chinami

MOSKWA, 22. 10. Pierwsze rezultaty wyborów wskazują, że republika ludowa Mongolii (zewnętrzna Mongolia) głosuje za zerwaniem wszelkich więzów z Chinami i za uzyskaniem niepodległości. Aprobata narodu wydaje się być jednogłośna. Telegramy TASS-a z Ulan Bator podają ostateczne rezultaty plebiscytu, które świadczą, że obywatele pragną niepodległości bez jednego głosu sprzeciwu.

Nowe dekrety w Hiszpanii

MADRYT, 22. 10. Franco wydał dziś dekret udzielający Hiszpanom wolności urządzania zebrań, stowarzyszania się i wolności słowa, z pewnymi ograniczeniami. Dekret zabrania bezprawnego wchodzenia do domów za wyjątkiem wypadków nadzwyczajnych i obiecuje wolność słowa, jeśli nie będzie skierowana przeciwko fundamentalnym zasadom państwa. Dekret przewiduje również wolność przebywania na terytorium narodowym, prawo do pracy, wolność zakładania przedsiębiorstw i prawo własności. Dekret, wydany w formie poprawki do rozporządzenia z r. 1933 w okresie republiki hiszpańskiej, daje rządowi pozwolenie cofnięcia wszystkich praw nadanych jednostkom w wypadkach zagrożonego bezpieczeństwa państwa. Jednakże zawieszenie wolności i gwarancja musi być nakazana tylko przez uchwałę rady gabinetu.

Znalezienie dokumentów Rosenberga

LONDYN, 22. 10. W jednym z zamków w okolicy Beyreuth znaleziono za podwójną ścianą obszerne akty i osobiste raporty Alfreda Rosenberga, byłego ministra rzeszy dla terenów wschodnich, członka partii nazi i Reichstagu. Dokumenty te, znalezione przez porucznika marynarki Stanów Zjednoczonych, są najciekawszą kolekcją oryginalnych niemieckich dokumentów znajdujących się w posiadaniu głównego oskarżyciela w sprawach przestępców wojennych i odegrają decydującą rolę w nadchodzącym procesie zbrodniarzy wojennych. Obejmują one setki osobistych listów i memoriałów do Hitlera, Hessa, Goeringa, Ribbentropa, Franka i innych — z odpowiedziami, jak również prywatny dziennik Rosenberga i wiele oryginalnych dekretów, przeznaczonych dla wschodnich terenów okupowanych.

Stanowisko min. Bevina

LONDYN, 22. 10. Stany Zjednoczone oficjalnie zakomunikowały o swym zamiarze uznania rządu Rennera w Austrii. W kołach brytyjskich odczuwa się z tego powodu wielkie niezadowolenie, gdyż zgodnie z porozumieniem, uznanie miało nastąpić przez oba mocarstwa łącznie. Anglicy podkreślają, że podobnie miała się rzecz z oświadczeniem amerykańskim w sprawie wyborów w Bułgarii i w sprawie wymiany przedstawicieli dyplomatycznych z Węgrami i przy wielu innych okazjach jeszcze nie podanych do wiadomości publicznej. Minister Bevin oświadczył, że jest bardzo zdziwiony i zniechęcony postępowaniem USA.

Oświadczenie ambasadora Kota

PARYŻ, 22. 10. Ambasador Polski we Włoszech, Stanisław Kot, oświadczył na konferencji prasowej, że znajdująca się obecnie we Włoszech armia polska jest zależna od brytyjskich władz wojskowych. Omawiając sprawę stosunków pomiędzy Polską a Watykanem, ambasador oznajmił, iż nie ma obawy, aby w Polsce wybuchła wojna religijna, i że chociaż rząd Polski nie został uznany przez Watykan, to jednak reforma rolna pozostawiła kościołowi wszystkie jego dobra. Uczucia religijne wzrosły w Polsce podczas wojny, ale konkordat nie przedstawia już w oczach rządu polskiego dokumentu mającego moc prawną. Tezą Polski jest, że Watykan działał przeciwko duchowi konkordatu, powierzając niemieckiemu biskupowi Gdańska administrację polskiej diecezji.

Gdzie ukrywa się Martin Bormann

LONDYN, (PAP). „Sunday Dispatch" donosi, że Martin Bormann, który figuruje na liście przestępców wojennych, ukrywa się w Hiszpanii, dokąd przybył w kilka dni po upadku Berlina.

Nowi oskarżeni w procesie belseńskim

LONDYN, 22. 10. W brytyjskiej strefie okupacyjnej aresztowana została reszta oprawców niemieckich, którzy działali w osławionym obozie koncentracyjnym w Belsen. Są to kapitan Voegler i Frecichś oraz wielu członków SS, mężczyzn i kobiet. Grupa ta, złożona z 20 osób stanie przed sądem w drugim procesie obozu w Belsen.

Oświadczenie Attlee

LONDYN, 22. 10. Premier Attlee oznajmił dzisiaj, że żaden pozytywny rezultat nie zostanie osiągnięty przez badanie „przyczyn nieprzygotowania militarnego W. Brytanii, które spowodowało jej klęski w 1939 i 1940 roku". Oświadczenie jego nastąpiło w odpowiedzi na propozycje wyznaczenia komitetu dla prowadzenia badań.

Quisling prosi o łaskę

OSLO, 22. 10. Vidkun Quisling, premier norweski pod okupacją niemiecką, który został skazany na śmierć i którego apelacja do Najwyższego Trybunału Norwegii została odrzucona, złożył prośbę o ułaskawienie.

Nowe wojska brytyjskie w Palestynie

JERUZALEM, 22. 10. Dziś przybyły do Palestyny nowe posiłki wojska brytyjskiego. Kilka tysięcy żołnierzy i oficerów należących do pułków walijskich wylądowało dziś rano w Haifie.

Problemy robotników ameryk.

PARYŻ, 22. 10. Po rozmowie z prezydentem Trumanem, prezes General Motors Company, Charles Wilson, oświadczył, że dla przekształcenia produkcji amerykańskiej potrzebny będzie 48 lub 45-godzinny tydzień pracy w ciągu 3 do 5 lat. Jeżeli rząd lub kongres nie zdołają przedłużyć dnia pracy, a będą musiały uczynić to wcześniej czy później — USA nie wrócą do dobrobytu.

Powrót Venizelosa do Grecji

LONDYN, 22. 10. Były premier grecki, Venizelos, przybył w niedzielę z Kairo do Aten i prawdopodobnie odegra ważną rolę w życiu politycznym Grecji. Możliwe, że przyjmie on ponownie stanowisko premiera.

Oświadczenie bułgarskiego min. spraw zagranicznych

SOFIA, 22. 10. (PAP). W Sofii pojawił się pierwszy numer pisma angielskiego pt. „Wolna Bułgaria". Pismo to zawiera m. in. oświadczenie bułgarskiego ministra spraw zagranicznych, który stwierdza: „Naród bułgarski zdaje sobie sprawę z tego, że z powodu złej polityki jego kierowników w okresie wojny państwa sąsiednie poniosły straty. Jesteśmy gotowi wynagrodzić poniesione straty i wziąć udział w odbudowie krajów, które z powodu agresywnej polityki naszych poprzedników ucierpiały". Minister podkreślił, że Bułgaria woli „korzystny i długotrwały pokój od szybkiego pokoju".

Nowy rekord podróży dookoła świata

LONDYN, 22. 10. W niedzielę przybył do portu w Southampton 2.400-tonowy liniowiec „Orion", wioząc na pokładzie 5.000 pasażerów. Kapitan A. C. Hawker oświadczył, że pobił on rekord światowy, odbywając podróż dokoła świata w ciągu 74 dni. Czas, w jakim przebył z Bombayu do Southampton (14 dni i 21 godzin), jest największą szybkością, osiągniętą dotychczas na tej trasie. Poprzedni rekord podróży okrętem dookoła świata wynosił 81 dni.

Cyklon na wschodnim wybrzeżu Indii

MADRAS, 22. 10. Dziś podczas straszliwego cyklonu na wschodnim wybrzeżu Indii tysiące ludzi straciło dach nad głową. Szkody na terytorium Bezwada oceniane są na 225.000 funtów szterlingów. Tysiące słomą pokrytych chat i małych domków zostało zniesionych z powierzchni ziemi. Wszystkie statki na rzece Kistha zostały zniszczone. Sąsiednie miasta ucierpiały również.

Krwawe dzieło zbrodniarzy hitlerowskich

Akt oskarżenia przeciwko niemieckim burzycielom spokoju

BERLIN, 22. 10. (PAP). Ogłoszony wczoraj w Berlinie przez Trybunał Sojuszniczy do sądzenia głównych zbrodniarzy wojennych akt oskarżenia w rozdziale pierwszym stwierdza, że wszyscy oskarżeni przy współudziale innych osób w przeciągu kilku lat, poprzedzających dzień 8 maja 1945 r., byli kierownikami, organizatorami, podżegaczami i współuczestnikami spisku, mającego na celu dokonanie przestępstw przeciwko pokojowi, przestępstw wojennych i przestępstw przeciwko ludzkości.

Prześladowanie jeńców

Spisek miał na celu dokonanie przestępstw przeciwko pokojowi, co się wyrażało w tym, że oskarżeni planowali, przygotowywali i prowadzili wojnę agresywną, naruszając umowy międzynarodowe, układy i zobowiązania, wszystkie prawa i zwyczaje prowadzenia wojny, stosując takie środki, jak zabójstwa, bestialskie obchodzenie się, zmuszanie do pracy niewolniczej cywilnej ludności z okupowanych terenów, zabójstwa i bestialskie obchodzenie się z jeńcami, zabójstwa zakładników, grabież własności społecznej i prywatnej oraz bezmyślne niszczenie dużych i małych miast i wsi.

W ten sposób wojna agresywna, przygotowana przez spiskowców nazistowskich, rozpoczęła się najazdem na Polskę, co naruszało warunki paktu Brianda — Kelloga z roku 1928. Po zajęciu Polski niemieckie siły zbrojne otrzymały rozkaz w dniu 9 kwietnia 1940 roku wtargnięcia na terytorium Danii i Norwegii, 10 maja 1940 roku — na terytorium Belgii, Holandii, Luksemburgu, 6 kwietnia 1941 roku — na terytorium Jugosławii i Grecji. Wszystkie te najazdy były przed tym dokładnie opracowane.

W dniu 22 czerwca 1941 roku spiskowcy hitlerowscy złamawszy pakt o nieagresji, zawarty między Niemcami i ZSRR, napadli bez wypowiedzenia wojny na terytorium Związku Radzieckiego, rozpoczynając tym samym wojnę agresywną przeciwko ZSRR.

Nieprawdopodobny wandalizm

Od pierwszego dnia najazdu na terytorium ZSRR spiskowcy hitlerowscy, zgodnie z opracowanym szczegółowo planem, zaczęli burzyć miasta i wsie, niszcząc fabryki i zakłady przemysłowe, kołchozy i sowchozy, elektrownie i koleje żelazne, zaczęli grabić i niszczyć w sposób barbarzyński instytucje kulturalne narodów ZSRR, dewastować muzea, szkoły, szpitale, cerkwie, zabytki historyczne, rozpoczęli masową wywózkę obywateli radzieckich do Niemiec, zmuszając ich tam do pracy niewolniczej. Tępili oni także fizycznie ludność cywilną, kobiety, starców i dzieci.

Spiskowcy przygotowali niemiecko-włosko-japoński sojusz wojskowo-gospodarczy, zawarty na 10 lat. Wykorzystując sukcesy wojny agresywnej, którą w tym czasie prowadzili spiskowcy nazistowscy, Japonia 7 grudnia 1941 roku dokonała napaści na Stany Zjednoczone AP w Pearl-Harbour i na Filipinach, a także na Brytyjską Wspólnotę Narodów, na francuskie Indochiny i na Holandię w południowo-zachodniej części Oceanu Spokojnego. Niemcy wypowiedziały wojnę Stanom Zjednoczonym 11 grudnia 1941 roku.

Egzekucje i tortury

Rozdział trzeci aktu oskarżenia wylicza jakie przestępstwa wojenne zostały dokonane przez oskarżonych między 1 września 1939 r. i 8 maja 1945 r. w Niemczech i we wszystkich krajach i terytoriach, które były okupowane przez niemieckie siły zbrojne. Przestępstw tych dopuścili się oskarżeni oraz inne osoby, za działanie których oskarżeni ponoszą odpowiedzialność (według artykułu 6 statutu Trybunału).

Te metody i przestępstwa naruszały konwencje międzynarodowe, wewnętrzne kodeksy karne i ogólne zasady prawa karnego.

W ciągu całego czasu okupacji zagrabionych terenów, oskarżeni w celu systematycznego terroryzowania mieszkańców, zabijali i męczyli obywateli.

Zabójstwa i prześladowania przeprowadzane były różnorodnymi sposobami, a więc przez rozstrzeliwanie, wieszanie, zatruwanie gazem, skazywanie na śmierć głodową, systematyczne głodzenie, systematyczne zmuszanie do pracy ponad siły, brak obsługi sanitarnej i lekarskiej, bicie, okrucieństwa i tortury różnego rodzaju, jak np. przypiekanie rozpalonym żelazem, wyrywanie paznokci oraz przeprowadzanie doświadczeń na żywych ludziach przez stosowanie operacji i innymi sposobami.

Na niektórych terenach okupowanych oskarżeni utrudniali wykonywanie obrządków religijnych, prześladowali duchowieństwo i zakonników oraz dokonywali ekspriopriacji własności kościelnych. Umyślnie i systematycznie tępili oskarżeni narody, tzn. uśmiercali ludność cywilną okupowanych krajów, ażeby wytępić określone rasy i warstwy ludności, jak również grupy narodowościowe, rasowe i religijne.

Potworne cyfry

W akcie oskarżenia przytoczona jest duża ilość faktów masowego tępienia ludności Związku Radzieckiego. W obwodzie lwowskim i we Lwowie Niemcy wytępili około 700.000 osób. W Litewskiej Republice Radzieckiej miały miejsce masowe zabójstwa obywateli radzieckich, a mianowicie: w Ponarach zamordowano około 100.000 osób, w Kownie ponad 70.000, w Olicie około 60.000. W Łotewskiej SRR zabito 577.000 ludzi, w obwodzie smoleńskim — ponad 135.000 obywateli radzieckich.

W obwodzie leningradzkim zabito i zamęczono ponad 172.000 osób, w tej liczbie 20.000 osób, które zginęły w Leningradzie w rezultacie barbarzyńskich bombardowań i obstrzału artyleryjskiego.

Ze Związku Radzieckiego niemieckie władze okupacyjne wywiozły do niewoli około 4 milionów obywateli radzieckich, a z Czechosłowacji — 750.000 obywateli czechosłowackich na przymusowe roboty, mające na celu zaspakajanie potrzeb wojennych Niemiec.

W ustępie pt. „Zabójstwa i okrutne obchodzenie się z jeńcami wojskowymi krajów, z którymi Niemcy znajdowali się w stanie wojny“, wykazano, że oskarżeni zabijali i obchodzili się surowo z jeńcami, pozbawiając ich koniecznego wyżywienia, dachu nad głową, odzieży, opieki lekarskiej, przymuszając do pracy w nieludzkich warunkach, bijąc, poddając nieludzkim poniżeniom i uśmiercając ich.

Dalej akt oskarżenia ogłasza dane o zabójstwach jeńców amerykańskich, francuskich, angielskich i radzieckich i o okrutnym obchodzeniu się z nimi. We wrześniu 1941 roku w Katyniu koło Smoleńska hitlerowcy dokonali masowych zabójstw polskich oficerów w obozie jeńców. Akt oskarżenia wykazuje fakty zabójstw zakładników we Francji, Holandii, Belgii, Jugosławii i ZSRR.

Bezwstydne grabieże

Akt oskarżenia podaje szczegółowe dane o charakterze i rozmiarach grabieży dokonanej przez Niemców we Francji, Norwegii, Belgii, Holandii i Luksemburgu. Niemcy wywozili stąd urządzenia fabryczne, surowiec, produkty rolne i przemysłowe. Wywozili także i niszczyli dzieła sztuki. Na terenie Związku Radzieckiego spiskowcy naxistowscy zniszczyli całkowicie lub mocno uszkodzili 1.710 miast i przeszło 70.000 wsi, ponad 6 milionów budynków i pozostawili bez dachu nad głową około 25 milionów osób. Wśród najbardziej uszkodzonych miast należy wymienić Stalingrad i inne miasta w Związku Radzieckim.

Dalej w akcie oskarżenia podaje się szczegółowe dane o zniszczeniach budynków przemysłowych, o grabieży przedsiębiorstw przemysłowych i gospodarstw rolnych oraz o rozkradaniu dzieł sztuki w Łotewskiej SRR, Estońskiej SRR i Litewskiej SRR, a także w Czechosłowacji. Na niektórych terenach okupowanych, zaanektowanych przez Niemcy, oskarżeni planowo i metodycznie próbowali asymilować te terytoria pod względem politycznym, kulturalnym, społecznym i ekonomicznym.

Ludzkość ich oskarża

W rozdziale pt. „Przestępstwa przeciw ludzkości“ wskazuje się, że wszyscy oskarżeni dokonali przestępstw przeciwko ludzkości w okresie do 8 maja 1945 r. w Niemczech i we wszystkich krajach, które były okupowane przez niemieckie siły zbrojne. Utworzono cały szereg obozów koncentracyjnych, w tej liczbie obóz w Buchenwald, który został założony już w 1933 r. i obóz w Dachau zorganizowany w 1934 r. W okresie wojny założono w krajach okupowanych liczne obozy, w których uśmiercano miliony niewinnych ludzi. W obozach zmuszano ludność cywilną do pracy niewolniczej traktowano w najokrutniejszy sposób i zabijano różnymi sposobami, nie wyłączając zatruwania gazem i palenia. Polityka terroru, stosowana przed wojną w Niemczech, została przeniesiona do krajów okupowanych i stosowana tam do końca wojny, tj. do 8 maja 1945 roku.

W obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu Niemcy wymordowali 4 miliony ludzi, a w Majdanku — 1.5 miliona. W akcie oskarżenia podano także, że Niemcy wymordówali 5.700.000 Żydów.

NA ZIEMIACH POLSKI

GDAŃSK. Gdańska Wojewódzka Rada Narodowa postanowiła powołać stałą Komisję Morską, która zajmie się opracowaniem polskiej morskiej racji stanu i wytycznych naszej polityki morskiej odzwierciedlających ducha społecznego demokracji polskiej.

WARSZAWA. Na Politechnice warszawskiej odbyła się inauguracja prac Katedry i Zakładu Budownictwa Wiejskiego. Jest to pierwsza i jedyna dotychczas w Polsce katedra tego typu. Katedrę obejmuje dr inż. arch. Franciszek Piaśnik.

*

W Warszawie odbyło się uroczyste otwarcie siedziby Tow. Przyjaźni Polsko-Radzieckiej oraz wystawy „Moskwa — stolica ZSRR“. Na uroczystość przybyli wiceprezydent KRN ob. Szwalbe, członkowie Rządu z premierem Osóbką-Morawskim, przedstawiciele korpusu dyplomatycznego oraz liczni goście reprezentujący stronnictwa polityczne, świat nauki i sztuki.

*

Biuro Odbudowy Stolicy w porozumieniu z Ministerstwem Kultury i Sztuki przystępuje do utworzenia Cmentarza-Pomnika poległych powstańców 1944 r. Cmentarz ten mieścić się będzie przy ul. Wolskiej w pobliżu Reduty Sowińskiego.

*

Komitet Organizacyjny Ogólnopolskiego Kongresu Związków Zawodowych wystosował do Zarządów Głównych OKZZ w Polsce odezwę w sprawie Kongresu Świata Pracy, który odbędzie się w Warszawie w dniach 18—20 listopada br.

Na lotnisku w Warszawie na Okęciu wylądowały trzy samoloty dostarczone jako pierwsza partia zakupionych 20 statków powietrznych „Douglas“ w ZSRR, przeznaczonych dla celów komunikacyjnych. W najbliższych dniach nadejdzie reszta zakupionych samolotów.

*

Na czwartym Zjeździe Związku Walki Młodych w Warszawie uchwalono szereg rezolucji. Między innymi odnośnie czynnego udziału młodzieży w akcji świadczeń rzeczowych, udziału młodzieży polskiej we wszechświatowym kongresie młodzieży w Londynie, oraz jak najszybszego wydania podręczników zwłaszcza do historii i geografii.

*

Narodowy Bank Polski przejął — jako depozyt Cenrali Handlowej Przemysłu Chemicznego — partię złota i platyny dostarczonej w ramach umowy handlowej przez Związek Radziecki. Złoto i platyna przeznaczone są dla użytku naszego przemysłu chemicznego.

KATOWICE. Śląski Oddział Zw. Zaw. Literatów Polskich zorganizował dwudniową wycieczkę pisarzy polskich na odzyskane ziemie opolskie, w celu zaznajomienia wybitnych przedstawicieli literatury polskiej z problemami i krajobrazem śląskim.

*

Pod zarzutem nadużyć finansowych aresztowany został w Katowicach prezes Związku Samopomocy Chłopskiej Józef Mikołajczyk.

GDYNIA. Około 25 bm. przybędzie z Hull do Gdyni trzeci polski statek m/s „Morska Wola“ o pojemn. 3376 BRT.

Wieczór poezji i prozy w Gdańsku

Wtorkowy wieczór poświęcony literaturze polskiej, zorganizowany przez Wydział Kultury i Sztuki Zarządu Miejskiego w Gdańsku był najlepszym sprawdzianem jak wielki jest głód wiedzy i kultury w szerokich masach społeczeństwa, jak chciwie chłoną one pokarm duchowy odpowiednio dostosowany do ich poziomu intelektualnego.

Dlatego też frekwencja wtorkowych wieczorów w małej sali teatralnej przy ul. Marsz. Rokossowskiego jest ogromna. Ale też poziom tych imprez dorasta do ich celu. Program ostatniego wtorku opracowany był nadzwyczaj starannie. Recytacje, omówione i powiązane pogadanką znanej poetki, P. M. Szczepkowskiej, przeplatane były utworami muzycznymi na fortepian i chór, które bardziej bezpośrednio niż wszelkie słowa pozwalały wczuć się w ducha epoki. (XVII i poł. XVIII w.)

Wielkim atutem wtorkowych wieczorów jest to, że potrafiły one zachęcić do współpracy sporą gromadkę świetnych artystów, którzy postawili odtworzenie dzieł wielkich autorów na odpowiednim poziomie. Na ostatnim wieczorze specjalną uwagę zwrócili: p. Tarnowska-Römmlowa, doskonała w pełnych uczucia recytacjach, (w jej rękach spoczywało również opracowanie muzyczne wieczoru), p. Truszczyński, który z całym zapałem służy sprawie literatury polskiej, p. Sojko, utalentowany wykonawca fraszek i utworów charakterystycznych, p. Platt, młody świetnie zapowiadający się śpiewak o ślicznym, miękkim głosie, p. Surowkowa i Chudzicka (sopran) oraz p. Arciszewska (fortepian). Należy zaznaczyć, że w występach biorą także udział liczni amatorzy, z których stworzony został chór oraz zespół deklamatorski pod wytrawnym kierownictwem p. Haliny Sokołowskiej-Luszczewskiej, która również brała udział w recytacjach pozwalając podziwiać słuchaczom swą doskonałą dykcję i umiejętne wczucie się w styl epoki.

Jednym może ważnym mankamentem tego wieczoru był brak światła. Cała impreza musiała odbywać się przy świecy, co dla widzów i wykonawców było bardzo męczące.

Miejmy nadzieję, że wtorkowe wieczory literackie w Gdańsku zapoczątkują cały szereg imprez, mających zbliżyć kulturalnego człowieka do wszystkich dziedzin życia duchowego.

Maria Zalewska

Przegląd Prasy

Odra i Ren

„Tygodnik Demokratyczny“ dowodzi, że dwie rzeki w Europie wypełniają w naszej dobie jednakowe zadania: Odra i Ren. I dlatego przyjaźń Polski i Francji oparta jest zarówno na zadawnionym sentymencie, jak i wspólnych celach politycznych.

W najcięższych okresach dziejów naszych we Francji szukaliśmy ostoi i oparcia. Stamtąd wypłynęły na świat ożywcze idee wolności ludów, gdy nad Polską roztoczyła noc niewoli swe ponure mroki. Ze sprawą Francji zawsze wiązał naród polski swą sprawę, indentyfikując niemal te dwie idee, przelewając krew pod sztandarami francuskimi z równym poświęceniem, co pod własnymi znakami. Triumfy Francji i jej klęski przeżywaliśmy, jak własne. Czyż trzeba wyliczać przykłady? Roi się od nich na kartach historii.

Paryż — to obok Warszawy i Krakowa trzecie sanktuarium pamiątek polskiej myśli wyzwoleńczej, polskiego ducha oporu i cierpienia za wolność. Dokoła hotelu Lambert grupowały się dwie emigracje. Na ul. Battignolles trwała twierdza nieprzełamanej woli polskości. Z katedry w Sorbonie rozbrzmiewały wspaniałe wykłady Mickiewicza, a spiżowa Jego postać do dziś panuje nad placem Valmy, niby symbol duchowego współzrozumienia i braterstwa.

Kataklizm ostatniej wojny ciosami swymi nie tylko nie zerwał półtorawiekowej tradycji łączności polsko-francuskiej, ale wśród klęsk, zawodów i walk utrwalił ją a pogłębił szlakami jednych niebezpieczeństw oraz dążeń. W r. 1939 Polska z heroizmem walczyła do ostatka, licząc, iż osłoni swą ofiarą francuską mobilizację. W r. 1940 odwrót francuski wiernie pokrywały oddziały polskie, analogicznie do r. 1813-go. Załamanie się Francji w tragicznym czerwcu 1940 r. Polska przebolała, jak własną klęskę.

Przed ciężką zimą

„Gazeta Robotnicza“ zapowiada ciężką zimę.

Europa — pisze dziennik — nigdy nie była samowystarczalna. Olbrzymie masy surowców, ogromne ilości żywności płynęły zawsze zewsząd, aby ją wyżywić i zaspokoić jej potrzeby. Wyniszczenie i wyeksploatowanie dla wojny całego kontyngentu europejskiego wymaga jeszcze większego dziś importu niż normalnie, wyczerpany stan fizyczny ludności wymaga większego niż normalnie zaopatrzenia.

Przejście od wojny do pokoju zawsze i we wszystkich dziedzinach musi wywołać wstrząsy. A sześć lat takiej wojny, wojny totalnej, w wielkim stopniu powiększa trudności.

Obserwujemy we wszystkich krajach olbrzymie trudności w zaopatrzeniu. Bogata Francja jest dziś tak samo biedna, jak Polska, chociaż zniszczenia wojenne we Francji są daleko mniejsze, aniżeli w Polsce. Paryż jest prawie nienaruszony wojną, gdy Warszawa przemieniła się w wielką kupę gruzów. Źle z zaopatrzeniem ludności jest we Włoszech, źle w Holandii czy Belgii, sytuacja jest trudna w europejskich częściach Zw. Radzieckiego tak gruntownie zniszczonego przez inwazję hitlerowską.

Pierwsza zima powojenna musi być najtrudniejsza.

Ludzie poświęcenia

„Robotnik“ kreśli takie oto wymowne obrazy z naszego życia codziennego :

W skromnym kąciku jednego z pism codziennych, wśród wielu obszernych informacyj o nadużyciach i złodziejstwach różnego rodzaju, znalazłem trzywierszową notatkę, że saper W. P. Karol Zioła unieszkodliwił w powiecie rybnickim pięć tysięcy min niemieckich i zginął od wybuchu pięćtysięcznej pierwszej.

Nie wiem, kim był w cywilu saper Karol Zioła; nie wiem, gdzie stała jego kolebka i kto płakał nad jego żołnierskim grobem. Ale wiem, że ten żołnierz — wedle swych sił ludzkich — dobrze zasłużył się Ojczyźnie, i że swój obowiązek w wojnie i po wojnie spełnił aż do bohaterskiego końca. I wiem także, iż saper Karol Zioła nie jest wśród armii polskiej odosobnionym wyjątkiem. Ma on wielu kolegów i towarzyszy, którzy z równym poświęceniem pełnili i pełnią swą żołnierską powinność. O czynach ich milczą przeważnie kroniki prasowe, zaś o bohaterskich zgonach donoszą zbyt zwięźle.

Na konferencji prasowej w Warszawie Komendant Główny M. O. poinformował m. in., że dotychczas 1500 milicjantów polskich oddało życie w obronie ładu i bezpieczeństwa w kraju, zaś drugie półtora tysiąca odniosło w działaniach służbowych mniej lub więcej ciężkie rany. Jak na roczny zaledwie okres istnienia Milicji Obywatelskiej są to wielkie ofiary i bardzo poważne straty.

Poświęcenie i ofiarność w służbie dla Polski demokratycznej nie stanowią wyłącznej cnoty ani przywileju tych, którzy z bronią w ręku strzegą na zewnątrz i na wewnątrz bezpieczeństwa Rzeczypospolitej.

Przed rocznicą Rewolucji Październikowej

Z inicjatywy prezydenta miasta ob. Twardzickiego w Zarządzie Miejskim odbyło się zebranie przedstawicieli władz, partii politycznych i prasy, na którym zaprojektowano program uroczystości w związku ze zbliżającą się rocznicą rewolucji październikowej — święta narodowego Związku Radzieckiego.

Na wniosek prezydenta miasta postanowiono do dnia 7 listopada wznieść na Placu Wolności w Bydgoszczy pomnik ku uczczeniu bohaterów Armii Czerwonej, którzy padli w walkach o wyzwolenie miasta. Ze względu na krótki okres przygotowawczy, pomnik będzie posiadać charakter prowizoryczny. Równocześnie postanowiono w ciągu dwóch lat wystawić monumentalny, trwały pomnik, który będzie wiecznym symbolem wdzięczności narodu polskiego dla swego potężnego sprzymierzeńca.

Pomnik prowizoryczny, który zostanie uroczyście odsłonięty 7 listopada br., będzie posiadać kształt żelazo-betonowego obelisku o wysokości 8,5 m. Na jednej z czterech ścian pomnika będzie umieszczone godło Rzeczypospolitej — orzeł, na przeciwległej — godło Związku Radzieckiego — pięcioramienna gwiazda.

Niezależnie od powyższego przewidziano uroczysty obchód dnia zadusznego, między innymi przez uczczenie pamięci zmarłych żołnierzy, których mogiły rozrzucone są po całym mieście. Groby ich zostaną przystrojone kwiatami i iluminowane. W przyszłości przewiduje się ekshumację zwłok i założenie specjalnego cmentarza dla żołnierzy Armii Czerwonej poległych w walce o wyzwolenie Bydgoszczy.

W ramach obchodu rocznicy rewolucji październikowej obchodzonej przez naród radziecki w dniach 7 i 8 listopada postanowiono przeprowadzić w okresie przygotowawczym kampanię poświęconą rzeczowym i różnorodnym informacjom o Związku Radzieckim. Prawda o Związku Radzieckim, celowo wypaczana lub wręcz ukrywana przez rządy sanacyjne była dotychczas bardzo mało znana polskiemu społeczeństwu.

Do akcji informacyjnej zostały powołane: prasa, radio, organizacje polityczne (odczyty i referaty w fabrykach) oraz jeden z najbardziej sugestywnych czynników propagandowych — teatr.

Na niezwykle uroczystą akademię utrzymaną w najbardziej poważnym tonie złożą się: część polityczno-informacyjna oraz artystyczna w wykonaniu zespołu scenicznego zjednoczonego Teatru Pomorskiego.

Rezolucja Stronnictwa Demokratycznego

Na wojewódzkiej konferencji prezydiów kół Stronnictwa Demokratycznego powzięto następującą rezolucję:

Uczestnicy wojewódzkiej konferencji prezydiów kół powiatowych Stronnictwa Demokratycznego, obradujący w Bydgoszczy, w dniu wiekopomnej rocznicy bitwy pod Lenino uchwalają:

1. wyrazić głęboką wdzięczność żołnierzowi polskiemu I Dywizji im. Tadeusza Kościuszki za jego ofiarę krwi, poniesioną dla wyzwolenia Ojczyzny spod jarzma hitlerowskiego najeźdźcy,

2. domagać się planowego i masowego obsadzenia ludnością polską ziem zachodnich, a gdy zajdzie konieczność — organizowania przymusowego przesiedlenia,

3. domagać się przyśpieszenia powrotu do kraju milionowej rzeszy obywateli polskich, pozostających poza granicami kraju i zapewnienia powracającym właściwej opieki i egzystencji,

4. zorganizować życie wewnętrzne tak gospodarcze, jak społeczne na zasadach sprawiedliwości w imię zasad demokracji,

5. domagać się poprawy warunków bytu warstw pracujących, zwłaszcza pracowników umysłowych, urzędników państwowych i samorządowych tak, aby nastąpiło całkowite uzdrowienie życia społecznego i gospodarczego.

Zebranie Komitetu PW i WF w Bydgoszczy

W dniu wczorajszym odbyło się pierwsze, po wojnie zebranie Komitetu PW i WF miasta Bydgoszczy. Przewodniczący zebrania prez. Twardzicki powitał zaproszonych gości i otworzył zebranie odczytaniem porządku obrad. Z kolei dyr. Matuszewski podał krótki zarys historyczny Komitetu bydgoskiego istniejącego już od roku 1922. Komitet ma już swoją tradycję, pełną zasług dla sportu w Bydgoszczy i od tego właśnie czasu datuje się wspaniały jego rozwój. Z dniem wczorajszym Komitet na podstawie dekretu Rady Ministrów wznowił swoją działalność.

Następnie ukostytuował się komitet bydgoski. Dyr. Matuszewski zaproponował powołanie prezydium, do którego weszli prez. Twardzicki jako przewodniczący oraz wiceprezydent Śpikowski i dyr. Matuszewski. Do wydziału wykonawczego, w sekcji administracyjno-gospodarczej PW i WF, wychowania społecznego i propagandy powołano przedstawicieli władz, wojska, organizacji politycznych, społecznych, sportowych i prasy.

Plan prac na rok 1945-46

Komitet zorganizuje kursy instruktorskie PW i WF, kursy sędziowskie dla wszystkich gałęzi sportu, obozy i kursy propagandowe. Przewidziany jest również remont urządzeń sportowych i boisk, odbudowa stadionu i zaopatrzenie klubów w przyrządy sportowe i gimnastyczne. Komitet będzie sprawował opiekę nad urządzaniem zawodów o mistrzostwo miasta i meczów międzymiastowych.

Preliminarz budżetowy do dnia 31. 3. 1946 roku

Przewiduje on wydatki na kursy i prace organizacyjne w wysokości 40 tys. zł. Budżet ten poszczególni mówcy skrytykowali, domagając się podwyższenia wydatków. W okresie zimowym trzeba przygotować młodzież do sezonu letniego, a to wymaga dużego wkładu pieniężnego, celem wyremontowania zniszczonego sprzętu. Dlatego też należy sumę 40 tys. zł zwiększyć o 100 proc. Stanowisko to poparł prezydent miasta ob. Twardzicki.

W wolnych wnioskach członkowie komitetu wnieśli szereg dezyderatów, domagając się m. in. budowy pływalni oraz przekazania przez Zarząd Tymczasowy pawilonu i kortów tenisowych przy ul. Zamojskiego. Inni mówcy poruszyli szereg bolączek i trudności, na jakie napotyka w swej pracy PW i WF. *E. O.*

Fabrykanci samogonu na sali sądowej

Wydział karny Sądu Okręgowego w Bydgoszczy pod przewodnictwem sędziego Mitkiewicza rozpatrywał 22 bm. kilka spraw o potajemny wyrób wódki.

W wyniku rozprawy Franciszek Kuchta został skazany na cztery tygodnie aresztu i na zapłacenie 10.000 zł, które w razie nieściągalności ulegną zamianie na 100 dni aresztu. Oskarżony Ludwik Dybek otrzymał cztery tygodnie aresztu i 2000 zł grzywny.

Rozpatrywana była również sprawa mieszkańca Solca Kujawskiego Henryka Felnera i jego zięcia Leona Majeckiego.

Felner, starszy człowiek, nie był w stanie podać sądowi roku swego urodzenia; zięć jego Majecki nie przyznał się do zarzucanego mu przestępstwa jakoby produkował samogon z żytniej mąki i kartofli; był natomiast zdania, że współdziałał z dekretem o zwalczaniu potajemnego gorzelnictwa. Za wsią, w której mieszkał Majecki, znajduje się las. W lesie tym „niepewne elementy" — jak się wyraził oskarżony — uruchomiły potajemną gorzelnię. Owe „elementy" uzbrojone, przychodziły do młynarza tej wioski zmuszając go do wymiany przywiezionego przez siebie zboża na gotową mąkę. Wskutek tego młynarz nie był w stanie dokonywać terminowego przemiału zboża na rzecz gospodarzy. Toteż ze strony gospodarzy i młynarza była wyrażana często gorąca prośba o likwidację leśnej gorzelni.

Oskarżony będąc ze swoim koniem i wozem w lesie wrzucił na wóz beczkę z zacierem wódczanym. Aparat do pędzenia wódki został zabrany uprzednio przez leśniczego. Oskarżony przywiózł zacier do domu, przeznaczając go na pożywienie dla swego konia, który na zarządzenie sołtysa musiał ciężko pracować podczas żniw również u innych sąsiadów.

Wprawdzie złe języki głosiły, że oskarżony zamierzał wyprodukować trochę wódki na chrzciny. W tym bowiem czasie żona powiła mu bliźniaki, które są źródłem jego wielkiej radości. Ta radość nie pozwoliła by mu na przekroczenie prawa i na produkcję, na której się absolutnie nie znał. Koń karmiony krzepiącym zacierem zdechł w międzyczasie.

Sąd wziąwszy pod uwagę wszystkie okoliczności, uniewinnił teścia i zięcia, oraz zarządził konfiskatę dowodów rzeczowych, to jest beczki i butelki i przekazanie ich Urzędowi Skarbowemu Akcyz w Bydgoszczy.

J. Garas

—*—

Zwyżka świadczeń rzeczowych Pomorza

Akcja świadczeń rzeczowych na Pomorzu uległa znacznej poprawie. Wszystkie powiaty podciągnęły się w ostatnich dniach tak dalece, iż można liczyć na osiągnięcie w terminie stanu przewidzianego planem dostaw kontyngentowych. Największego wysiłku dokonał powiat nieszawski, który do niedawna stał na szarym końcu, a obecnie zajmuje już trzecie miejsce w tabeli. O palmę pierwszeństwa walczą powiaty toruński i szubiński, które odstawiły już powyżej 34% zbóż.

Na marginesie

Na pożegnanie

Wśród niezwykle cennych wynalazków, którymi mogliśmy się pochlubić w minionej wojnie, był niewątpliwie samogon. Przyjdzie czas, kiedy ten boski nektar — ciągany dziś w beczkach po salach sądowych — będzie należycie oceniony. Wyrabiany z kartofli, mąki żytniej i jęczmiennej, uświetnił niejedne chrzciny i na niejednym weselu budził animusz bojowy rodaków. Ile w swym dorobku zapisał przez wojnę rozbitych głów, złamanych żeber i przetrąconych nóg, ten tylko się dowie, kto sam odeń ucierpiał.

Dziś, naturalnie, nikt samogonu wdzięcznie nie wspomni. Zawzięły się nań wszystkie żony, organizacje społeczne i sędziowie. Prokuratorzy, którzy sami często doznawali przemiłych wywoływanych przezeń nastrojów, też sprzysięgli się przeciw wynalazkowi. Jedynie stare panny boleją razem z nami, że znika z naszego życia trunek, który nieraz odbierał nam świadomość, czy zalecamy się do żon, narzeczonych — czy pięćdziesięcioletnich dziewic. Lubiły one kiedyśmy pod wpływem zamroczenia przełamywali przeszkody w pogoni za radością życia — i chociaż piszczały w momencie groźnych sytuacji, jednego się tylko bały: żebyśmy się przypadkiem nie przestraszyli...

Dziś wszystko się skończyło. Ludzie pozbawieni dobrego smaku, postawili sobie za cel pić monopolową. To, co miało urok tajemniczości, co wytwarzane było przeważnie w cichym zagajniku pod jałowcem przy gwiazdach na pogodnym niebie — pozbawione zostało prawa obywatelstwa. Jeszcze tylko gdzieniegdzie znajdzie się beczułka-dwie, przypominając smakiem wszystkie słodkie doznania zarówno żołądkowe, jak animuszowe...

Żegnaj, przyjacielu! Nie zapomnimy o tobie!

J. Piórko.

Inowrocław oskarża zbirów hitlerowskich

Za murami więzienia w Inowrocławiu natrafiono na grób ofiar masowego mordu hitlerowskiego, dokonanego w nocy z dnia 22 na 23 października 1939 r. Nocy tej banda hitlerowców po libacji wtargnęła do więzienia inowrocławskiego i w bestialski sposób skatowała 56 Polaków, przebywających tam w charakterze zakładników. Po nieludzkich torturach zakładników polskich wyprowadzono na dziedziniec więzienia, gdzie strzałem w tył głowy wszystkich zabito, po czym zakopano w rowach przeciwlotniczych poza więzieniem.

W ramach wielkiej manifestacji żałobnej w 6-tą rocznicę bezprzykładnej masakry bezbronnych więźniów polskich, odbyła się ekshumacja zwłok ofiar hitlerowskiego bestialstwa. W rowie przeciwlotniczym znaleziono 56 szczątków ofiar, a nadto 17 zwłok stanowiących śmiertelne resztki pierwszych partyzantów polskich z Gniezna, którzy zostali przez Niemców rozstrzelani, również w październiku 1939 r. Szczątki pomordowanych Polaków przewieziono w niedzielę, dnia 21 bm. z rynku w Inowrocławiu na cmentarz do wspólnego grobu obok grobowca powstańców wielkopolskich z 1919 roku. Uroczystości żałobne w Inowrocławiu przerodziły się w olbrzymią manifestację społeczeństwa pomorskiego przeciwko bestialstwu hitlerowskich zbrodniarzy.

Morderca i renegaci skazani na śmierć

Na Pomorzu wykonano 3 wyroki śmierci w sprawach, w których Prezydent Krajowej Rady Narodowej nie skorzystał z przysługującego mu prawa łaski.

W więzieniu w Koronowie stracono Wincentego Kowalskiego z Aleksandrowa Kujawskiego za wydanie w ręce gestapa sześciu Polaków skazanych przez Niemców na śmierć. Na podwórzu więziennym we Włocławku stracono Tadeusza Gajewskiego, który wydał w ręce gestapa partyzantów włocławskich i spowodował śmierć rodziny Migdalskich z Teleżna-Leśnego. W tym samym dniu w więzieniu w Chełmnie stracony został Niemiec Karol Mallon z Unisławia. Mallon brał udział w łapankach i mordowaniu Polaków powiatu chełmińskiego w roku 1939.

*

Sąd Specjalny z Torunia na sesji wyjazdowej we Włocławku skazał na karę śmierci Michała Gotowalskiego z Piotrkowa Kujawskiego. Gotowalski jako kościelny parafii piotrkowskiej wydał w ręce gestapa 80-letniego księdza proboszcza Henryka Koławskiego i wskazał miejsce, w którym zakopane były kosztowności kościelne.

Echa Pomorza

Uniwersytet Ludowy w Złotowie

Ku uczczeniu zasług wielkiego kapłana-patrioty, ks. Bolesława Domańskiego zaprojektowano otwarcie w murach historycznego Domu Polskiego w Złotowie pierwszego na Pomorzu Uniwersytetu Ludowego.

Oprócz kursu ogólnego, na którym wykładane będą: historia kultury, socjologia, ekonomia, zagadnienia prawno-ustrojowe, filozoficzne i biologiczne, prowadzone będą w Uniwersytecie Ludowym sekcje specjalne jak: przysposobienia spółdzielczo-samorządowego, pracy społecznej i świetlicowej, Czerwonego Krzyża itd.

Dla zrealizowania tego projektu Towarzystwo Uniwersytetu w Złotowie wydało odezwę do społeczeństwa ziemi złotowskiej, człuchowskiej i sempoleńskiej o poparcie zamierzeń Towarzystwa przez masowe wpisywanie się na członków, składanie ofiar pieniężnych i sprzętów.

Gorliwa wieś pomorska

Pięknym wzorem dla innych wsi polskich stała się pomorska gromada Strucfoń, z gminy Lisewo w powiecie chełmińskim. Gromada Strucfoń jako pierwsza na Pomorzu, a prawdopodobnie nawet w całej Polsce, zdała wszystkie świadczenia rzeczowe za cały rok z góry. Ofiarna postawa chłopów wsi Strucfoń znalazła nie tylko uznanie najwyższych władz państwowych, lecz nadto rząd postanowił w nagrodę za ich gorliwość całkowicie zelektryfikować tę gromadę. Strucfoń otrzyma prąd elektryczny nie tylko dla celów oświetleniowych lecz i napędowych, dzięki czemu prace przy omłocie zboża i inne będą się mogły odbywać napędem elektrycznym.

Szczególne to nagrodzenie wsi Strucfoń stanie się niewątpliwie bodźcem dla innych gromad w Polsce.

Z Uniwersytetu Toruńskiego

Na ostatnim posiedzeniu Miejskiej Rady Narodowej w Toruniu uchwalono na przeciąg 1 roku przekazać Dom Społeczny senatowi Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika z przeznaczeniem na „Dom Akademicki". Wspomniany budynek oddany będzie przez senat do użytku i pod zarząd przyszłej organizacji akademickiej t. zw. Samopomocy Akademickiej, która zrzeszać będzie wszystkich słuchaczy Uniwersytetu. Miejska Rada Narodowa uchwaliła z dniem 1 listopada wprowadzenie podatku konsumcyjnego w wysokości 10% od obrotu. Uchwalono z uzyskanego podatku konsumcyjnego przeznaczyć 15% na stypendium dla studentów uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika. Wyniesie to sumę około 60 tysięcy zł.

*

W tych dniach udało się prezydium Tow. Naukowego w Toruniu do rektora Uniwersytetu im. Kopernika prof. dra Kolanowskiego, który przyjął delegację w obecności dziekana Wydziału Humanistycznego prof. Konrada Górskiego. Tematem rozmowy była współpraca Tow. Naukowego z Uniwersytetem. Należy żywić nadzieję, że dotkliwe luki, jakie poczyniła wojna w szeregach Towarzystwa zostaną nie tylko wyrównane, lecz dla Tow. Naukowego, dzięki przybyciu wybitnych naukowców do Torunia, otwiera się nowy, świetniejszy jeszcze okres rozwoju.

Posiedzenie PRN w Włocławku

W Włocławku odbyło się posiedzenie Powiatowej Rady Narodowej, na której dokonano wyboru szeregu komisji i upoważniono Komunalną Kasę Oszczędności do zaciągnięcia pożyczek siewnych i nawozowych dla rolnictwa. Następnie omawiano szereg spraw, jak: urządzenie nowego szpitala powiatowego, rozbudowę wąskotorowych kolejek w powiecie, akcję dostaw świadczeń rzeczowych, oraz sprawę dostawy mleka do miast.

*

Napływ młodych sił do samorządu w powiecie włocławskim skłonił władze powiatowe do zorganizowania planowego ich szkolenia. Pierwszy kurs dla pracowników gmin wiejskich i miejskich rozpocznie się w przyszłym tygodniu i trwać będzie sześć dni.

*

W sprawie dostaw zbóż w powiecie włocławskim wysunęła się na czoło gmina Śmiłowice, która oddała 28,5 proc. kontyngentu zbożowego. Następne miejsce zajmuje gmina Lubień 22,20 proc. Najniższy procent odstawiły gminy Baruchowo — 10,2 proc., Dobiegniewo — 8,6 proc. i Przedecz — 7, 9 proc.

„Dzień więźnia" w Brodnicy

W ramach „Dnia więźnia politycznego" odbyła się w sali kina „Świt" akademia, na której wygłosili przemówienia członkowie Związku b. Więźniów Politycznych: mec. Kolasiński, prof. Szynkiewicz oraz ob. Kuleszanka. Poza tym jeden z oficerów W. P. wygłosił referat o bitwie pod Lenino. Na część artystyczną złożyło się szereg deklamacji oraz utworów muzycznych wykonanych przez młodych harcerzy.

Wieczorem w szkole powszechnej odbyła się zabawa taneczna, z której dochód przeznaczono na wdowy i sieroty po zamordowanych

Komunikaty

✱ Kościół metodystyczny został przeniesiony z ul. Poznańskiej na ul. Pomorską 41.

Nabożeństwa co niedzielę o godz. 10.30 oraz o 17-tej.

✱ Urząd Zatrudnienia w Bydgoszczy, z dniem 22. 10. rb. przenosi swoje biuro na ul. 20 Stycznia nr 2, I piętro.

✱ Okręgowa Komisja Związków Zawodowych wzywa wszelkie zakłady pracy będące pod zarządem prywatnym jak i państwowym, do odbioru „Regulaminu Pracy", który winien nastąpić najpóźniej do dnia 25 października 1945 r.

✱ Najpiękniejsze walce świata odegra świetny zespół Orłowskiego dziś po południu w kawiarni „Europa" Pl. Wolności 7.

✱ Dnia 28 bm. o godz. 10.30 przy ul. Libelta 8 odbędzie się zbiórka byłych harcerek 4 Drużyny oraz kandydatek do drużyny służby Komendy Chorągwi.

✱ W związku z nieprzestrzeganiem przez rybaków przepisów ochronnych, okresów ochronnych oraz wymiarów ochronnych różnych gatunków ryb, na podstawie art. 54 ustawy z dnia 7 marca 1932 r. o rybołówstwie (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 357) Wojew. Urząd Ziemski Pomorski przypomina, że okres ochrony łososia i troci na obszarze województwa pomorskiego trwa od 1 października do 10 stycznia i od 15 kwietnia do 15 maja, sielawy i sież od 15 października do 31 grudnia, pstrąga strumieniowego i pstrąga źródlanego od 15 października do 15 grudnia, jesiotra — całkowity zakaz połowu.

W celu sztucznego zapłodnienia i wylęgu sielawy i pstrąga, Wojewódzki Urząd Ziemski może dać zezwolenie na wyłowienie ściśle oznaczonej liczby tarlaków w okresie ich ochrony. Na mocy w/w ustawy niestosowanie się do powyższych zakazów jest karane grzywną, lub aresztem do 3-ch miesięcy, lub obu tymi karami włącznie oraz konfiskatą narzędzi rybackich.

Harcerski Klub Sportowy

Z dniem 12 bm. po sześcioletniej przerwie wznowił swą działalność Harcerski Klub Sportowy. W czasach przedwojennych był on znanym wśród szerokich mas zwolenników sportu naszego miasta z swej ożywionej działalności. Wznawiając swą pracę Klub postanowił dać młodzieży harcerskiej możność uprawiania różnych gałęzi sportów pod okiem dobrych trenerów, by dać Ojczyźnie naszej zdrowych fizycznie, przyzwyczajonych do szlachetnej rywalizacji obywateli. Prosimy tą drogą władze miejskie i sportowe o poparcie naszych wszelkich poczynań.

Zawiadamiamy wszystkich zainteresowanych sportem harcerzy, że wpisy do HKS-u przyjmowane są w kancelarii Ośrodka Harcerzy ul. Libelta 8, od godz. 18—20. Zgłoszenia niniejsze mogą być indywidualne lub też zbiorowe. Wpisowe 3 zł, składka miesięczna 1 zł (i wzwyż dobrowolne datki za poprzednim przy wpisie piśmiennym zdeklarowaniu się).

✱

W dniu 28 bm. w salach „Domu Harcerza" ul. Libelta 8 odbędą się organizowane przez HKS mistrzostwa pingpongowe indywidualne i drużynowe Ośrodka Bydgoskiego Harcerzy, prowadzone systemem pucharowym. Zgłoszenia na powyższe mistrzostwa poszczególnych drużyn i druhów muszą być złożone najpóźniej do dnia 26 bm. w Komendzie Ośrodka. Wpisowe 5 zł.

Czternasta „Środa literacka"

Czternastą „środę literacką" Klubu Literacko-Artystycznego w Bydgoszczy wypełni prelekcja prof. Uniwersytetu im. Kopernika w Toruniu, Jerzego Remera, o ołtarzu mariackim Wita Stwosza — zatytułowana „Tragedia arcydzieła". Wykład znakomitego historyka sztuki urozmaicony zostanie wyświetleniem bogatego materiału ilustracyjnego. Wieczór odbędzie się, jak zwykle, w środę, dnia 24. 10. br., o godz. 17,30 w sali malinowej Hotelu pod Orłem. Bilety w cenie 10 zł (dla nauczycieli, wojskowych, młodzieży szkolnej i członków Klubu 5 zł) do nabycia przed wejściem na salę.

Stała komunikacja samochodowa do Łodzi, Elbląga, Szczecina i Koszalina

Do Łodzi i Elbląga kursują samochody w poniedziałki, środy i piątki o godz. 9.00 Z Łodzi i Elbląga wracają następnego dnia i to z Łodzi odjazd o godz. 11.00, trasa na Koło, Inowrocław, z Elbląga o godz. 9.00 przez Malbork, Kwidzyn, Grudziądz i Świecie.

Do Szczecina i Koszalina odchodzić będą samochody od 22 października br. Bliższych informacji udziela „Orbis", Al. 1 Maja 17. Bilety do Łodzi i Elbląga nabywać można w „Orbisie" kilka dni naprzód.

Od redakcji

Ob. Zygmunt Michałowski, Włocławek. — Prosimy Was uprzejmie o możliwie szybkie zgłoszenie się w redakcji.

Od Administracji

Naszym abonentom przypominamy, że prenumeratę na listopad przyjmują wszystkie urzędy pocztowe.

Nocne dyżury aptek

Apteka „Pod Koroną" — ul. Dworcowa 48.

Apteka „Przy Bielawkach" — Al. 1 Maja 91 tel. 23-61.

Apteka „Pod Niedźwiedziem" — ul. Niedźwiedzia 11.

Teatr

Dziś w Teatrze Polskim przy Al. 1 Maja 68, premiera tragikomedii kołtuńskiej w 3 aktach Gabrieli Zapolskiej pt. „Moralność Pani Dulskiej". Początek punktualnie o godz. 18.30.

Co grają w kinach?

„Pomorzanin" — „Wielki Walc". Nadpr.: Kronika polska nr 28.

„Wolność" — „Najazd". Nadpr.: Kronika polska nr 26.

„Polonia" — „Za siedmioma górami". Nadprogram: Nowiny dnia nr 6.

„Orzeł" — „Pierwszy pocałunek". Nadpr.: Kronika polska nr 27.

„Bałtyk" — „Zaginiony horyzont". Nadpr.: Nowiny dnia nr 9.

Program Rozgłośni Pomorskiej na środę, 24 października 1945 r.

Bydgoszcz na fali 284 m

6,45 — Transmisja z Warszawy. 8,00 — Program na dzień bieżący. 8.05 — Wiadomości miejscowe i ogłoszenia. 8,10 — Koncert poranny z płyt. 12,00 — Transmisja z Warszawy. 13,50 — Skrzynka poszukiwania rodzin. 14,00 — Muzyka rozrywkowa. 14,10 — Wiadomości miejscowe. 14,15 — Kronika pomorska. 14,25 — Przegląd prasy. 14,35 — Pogadanka informacyjna z Torunia. 14,45 — Muzyka operetkowa z Torunia. 15.00 — W ramach kącika dla rzemieślnika, wywiad z prezesem Pomorskiej Izby Rzemieślniczej ob. Godkiem przeprowadzi mgr Juliusz Boguski. 16,00 — Transmisja z Warszawy. 17,30 — Audycja dla młodzieży w opr. Czesława Nowickiego. 17,50 — Pogadanka z cyklu „Dbajmy o zdrowie". 18,00 — Transmisja z Warszawy. 18,20 — Koncert orkiestry salonowej Polskiego Radia pod dyrekcją Michała Relskiego 19,00 — Transmisja z Warszawy. 19,15 — Toruń na antenie bydgoskiej 19,30 — Transmisja z Warszawy. 21,00 — Koncert życzeń z Bydgoszczy. 21,30 — Skrzynka poszukiwania rodzin. 21,40 — Transmisja z Warszawy. 22,00 Audycja klubu Literacko-Artystycznego: Prelekcja prof. Remera pt. „Powrót arcydzieła". 22,15 — Pogadanka sportowa. 22,25 — Koncert reklamowy. 22,50 — Wiadomości ze świata. 23,00 — Program na dzień następny. Zakończenie audycji. Hymn.

Po przeszło półrocznej, ciężkiej chorobie, opatrzona kilkakrotnie Sakr. św., zmarła w Panu w niedzielę, dnia 21 października br., moja najukochańsza żona, nasza najdroższa córka, synowa, siostra, bratowa i ciocia, śp.

z Masłowskich
Pelagia Twardowska

przeżywszy lat 42, o czym zawiadamiają w ciężkim smutku pogrążeni

Mąż i rodzina

Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 24 października rb. o godz. 14.30 z domu żałoby przy ul. Chłopickiego 5/6 na cmentarz parafialny św. Trójcy.

Bydgoszcz, Poznań, Szubin, 22 października 1945r.

ś. † p.

Dnia 20. X. 1945 r. o godzinie 8,30, zmarła nasza ukochana córka i siostra

Anna Pieniążek

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 23. X. 1945 r. o godzinie 15,15 z kaplicy cmentarza na Jarach.

Rodzice i brat

Zapowiedź

Podaje się do ogólnej wiadomości, że rolnik Włodzimierz Marian Krasutski, stanu wolnego, zamieszk. w Kwidzyniu, ulica Łąkowa 12;

2. rolnik Krystyna Linkowska, stanu wolnego, zam. w Marezie, pow. Kwidzyn, chcą zawrzeć związek małżeński.

Obwieszczenie zapowiedzi nastąpić winno: w Kwidzyniu, Marezie, Lublinie i przez gazetę „Ziemia Pomorska".

Kwidzyń, dnia 16 paźdz. 1945.
Urzędnik Stanu Cywilnego
(—) Trojanek

Wolne posady

Nauczycieli polskiego, angielskiego, matematyki, fizyki, geografii, historii, biologii, zajęć praktycznych, ćwiczeń cielesnych poszukuje Państwowe Gimnazjum i Liceum w Kwidzyniu. Mieszkanie, stołówka, dodatki Koła Rodzicielskiego zapewnione. (721

Stróża na stałą posadę i **chłopca do posyłek** poszukuje od zaraz Pomorska Hurtownia, Długa 48. (687

Poszukujemy czeladników stolarskich i robotnika. Zgłoszenia Zduny 8. (713

Wykwalifikowana pomocnica księgowego poszukiwana do Zarządu Fabryki Tektury i Papieru w Fordonie. Zgłoszenia piśmienne lub osobiście. Odjazd z Bydgoszczy przed Gazownią autobusem, godziny parzyste. (670

Pilnie potrzebni: rymarz, może być przyuczony i robotnik zdrowy. Bydgoszcz, Al. 1 Maja nr 22, Zakład Ortopedyczny. Warunki dobre. (694

Poszukujemy mistrza stolarskiego. Podanie z życiorysem. Oferty: Ziemia Pomorska nr 712.

Inżyniera, architekta lub technika budowlanego poszukuje do spółki przedsiębiorstwo budowlane. Oferty do administracji Ziemi Pomorskiej pod „683".

Poszukuje posady

Starsza uczciwa osoba poszukuje zajęcia w gospodarstwie domowym. Zgłoszenia: „Czytelnik", Tuchola. (716

Osoba lat 50, z dobrym gotowaniem szuka posady jako samodzielna. Oferty: Czytelnik nr „701".

Gosposia młodsza z dzieckiem szuka posady do samotnej osoby, może być na wieś. Oferty: Czytelnik pod nr 706.

Starsza osoba poszukuje posady jako gospodyni u samotnego pana. Oferty do Ziemi Pomorskiej pod „664".

Samotna uczciwa poprowadzi gospodarstwo Panu lub przyjmie pracę biurową lub inną. Oferty: Ziemia Pomorska, nr „675".

Pokoje wolne

Pokój do wynajęcia dla 1 osoby. Spokojna 6, m. 2. (673

OFERTA

Państwowe Liceum Budowlane w Toruniu zamówi lub zakupi:

1. 200 rysownic 46/66 cm z drzewa lipowego, olchowego lub topolowego,
2. 200 przykładnic długości 70 cm z drzewa gruszkowego lub bukowego,
3. 200 trójkątów prostokątnych równoramiennych o długości przy prostokątni 23 cm z drzewa jak wyżej,
4. 200 linijek długości 31 cm z podziałką centymetrową i milimetrową.

Termin wykonania 2—3 tygodni od przyjęcia zamówienia. Oferty należy wnosić **do dnia 25 bm.** Dyrekcja

Do wynajęcia 2 pokoje w centrum na biura, dla adwokata wzgl. dentysty. Oferty: Ziemia Pomorska, nr „333".

Inteligentnemu panu wynajmę pokój. Adres wskaże administracja Ziemi Pomorskiej.

Pokoje poszukiwane

Starszy pan, urzędnik wojewódzki z żoną szuka pokoju umeblowanego od zaraz. Oferty do Ziemi Pomorskiej nr 663.

Poszukuję pokoju umeblowanego od zaraz przy Al. 1 Maja lub w pobliżu. Dobrze zapłacę. Oferty do Ziemi Pomorskiej pod nr „702".

Pokój ew. 2 umeblowane w śródmieściu poszukuję. Wiadomość Al. 1 Maja 42 (Sklep jubilerski). (659

Mieszkania szuka

Szukam mieszkania 2—3 pokojowego w śródmieściu. Pośrednictwo wynagrodzę Oferty do Ziemi Pomorskiej pod „M. K.". (685

Dostawca żywnościowy poszukuje mieszkania, 2—3 pokoje z kuchnią, z wszelkimi wygodami. Zgłoszenia: Sienkiewicza 9/5. (703

Kupno

Kupuję skóry na rękawiczki, miękkie, ciągliwe oraz futerkowe w stanie surowym, kozy, króle, sarny itp. Pracownia rękawiczek, Al. 1 Maja 91. (615

Psa ostrego (wilka) kupię zaraz. Pomorska 17/2. (699

Woski (parafina, cerezyna, stearyna, specjalne) terpentynę, dekalinę kupuje w każdej ilości Fabryka „Bewi", Poznań, Focha 137, tel. 64-85. (720

Palto męskie w dobrym stanie kupię. Chrobrego 28/4. (666

Kupię kury i kokoszki. Oferty: Czytelnik, pod „Kury" (711

Kupię na obcy rachunek motor „Deutza" 8 i 12 km. Fr. Mroczyński, Sienkiewicza 35/1.

Sprzedaż

Maszyny do wyrobu świec zakupię zaraz. Oferty: Fabryka „Bewi", Poznań, Focha 137, tel. 64-85. (719

Dwa łóżeczka dziecinne, szafę dwudrzwiową sprzedam. Oferty: Ziemia Pomorska, nr „333". (709

Platforma na resorach na sprzedaż. Krzemkowski, Kotomierz. (682

Dywan perski $2\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ korzystnie sprzedam. Wiadomość: Stary Rynek 23. (684

Sprzedam skład spożywczy, umeblowany z mieszkaniem. Wiadomość: Orla 6 (Paszteciarnia). (686

Maszyny do szycia poleca Skład maszyn, Pomorska 21, wejście Śniadeckich. (609

Maszynę do szycia sprzedam. Kwapik, Poznańska 18. (689

Smoking na średnią figurę sprzedam. Al. 1 Maja 69, m. 11 (podwórze). (691

Sprzedam **piec żelazny** (skrzynkę). Jasna 25/2. (693

Duży piec szamotowy sprzedam. Pomorska 17/2. (700

Sprzedam warsztat tkacki na maty, koszyki, różne przedmioty. Płocka 22. (705

Plandeki nowe i używane sprzedam. Wiadomość: Sklep spożywczy, ul. Przemysłowa 1.

Nowe **wózki dziecięce** sportowe tanio sprzedam. Stolarnia Mebli, Bloch, Jagiellońska 34.

Lalki w wielkim wyborze na sprzedaż. Sobieskiego 6/3. (697

Maszynę siodlarską (Kocha) sprzedam. Pomorska 17/2. (698

Sklep z urządzeniem, mieszkaniem sprzedam lub wydzierżawię. Oferty: Czytelnik, pod nr „13". (704

Sprzedam akordeon 80 basowy. Smoliński, Czarna Droga 19/7. (587

Unieważnienia

Unieważniam zagubioną legitymację nauczycielską Jadwigi Krzyżanowskiej, nauczycielki Szkoły Powszechnej w Miasteczku Kraińskim, pow. wyrzyskiego. (708

Unieważniam zagubione dokumenty: karta ewakuacyjna, metryka urodzenia. Janina Królik, Leona XIII, Barak. (667

Unieważniam skradzione dokumenty: dowód osobisty, kartę rejestracyjną RKU Bydgoszcz. Roman Firkowski, Bydgoszcz, Wrocławska 3/11. (677

Unieważniam zagubione dokumenty — pociąg Poznań—Frankfurt — Walentego Bojanowskiego, Bydgoszcz, Pomorska 42. (680

Unieważniam skradzioną legitymację służbową nr 107, wydaną przez Instytut Bałtycki. Janusz Lewandowski, Al. 1 Maja 48. (692

Zguba

Zgubiłem kennkartę, wykaz osobisty, książkę inwalidzką, kartę rowerową. Oddać proszę: Tuchola, Krzywa 1, Józef Ziółkowski. (717

Zgubiono torebkę z dokumentami przy Fordońskiej 77. Proszę o zwrot za wynagrodzeniem. Pukszto, Fordońska 19.

20. 10. br. **zgubiłam zegarek** złoty w tramwaju, linia C Plac Teatralny—Wielkie Bartodzieje. Uczciwego znalazcę proszę o zwrot za wynagrodzeniem. Maria Jedryczka, Dolina 31/7. (467

Dzierżawy

Poszukuję dzierżawy ogrodnictwa wzgl. gospodarstwa 10 do 40 ha. Oferty: Ziemia Pomorska nr „660" z podaniem warunków. (660

Różne

Fachowiec branży metalowej przyjmie przedstawicielstwo poważnych firm. Wirówek, maszyn do szycia, akumulatorów, baterii. Oferty do Ziemi Pomorskiej pod „F-M". (679

Krawcowa wykonuje szybko; ceny przystępne. Piskorek, Długa 38, II. ptr. (681

Sklep w dobrym punkcie poszukuję, ewentualnie spółka. Oferty do Cukierni „Kaprys", Stary Rynek 16. (690

Znaczki pocztowe, kupno—sprzedaż. Edwin Balcerak, Sobieskiego 2, m. 4, I. p., godz. 9—15. (695

Uwaga! Skradziono konia 21. 10., kasztan-wałach 3-letni, 180 wys., gwiazda na czole, zadnie pętliny białe. Znaki szczególne: na tylnych udach sierść wytarta. Kto przyczyni się do wykrycia sprawcy, za wysokim wynagrodzeniem. Łokietka 25/7. (696

Wszelkie **prace stolarskie** przyjmuje Stolarnia Bloch, Jagiellońska 34. (673

Tokarza doświadczonego na metal, **frezy** z wstawianymi nożami do toczenia na płask (planowania) metalu średnica 100—150 mm, **dynamo** trójprądowe 380 Volt 50 periodów 30—60 kilowat poszukuje Państwowa Fabryka Mebli i Krzeseł Gościcino w Gościcinie, pow. Morski. (715

Młynarz egzaminowany, kawaler, poszukuje dzierżawy, ewentualnie jako wspólnik lub na stanowisko kierownika młyna. Zgłoszenia do Biura Ogłoszeń, Bydgoszcz, Aleje 1 Maja nr 27. (714

Adres Administracji: Bydgoszcz, Jagiellońska 31, tel. 1564
Adres Redakcji: Bydgoszcz, Jagiellońska 37 — tel. 1361
Prenumerata miesięczna: 30 zł

Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 12—12.30
Sekretariat Redakcji czynny codz. od godz. 9—12
Nadesłanych rękopisów Redakcja nie zwraca.

Cennik ogłoszeń: drobne — 5 zł za wyraz. W niedzielę i święta — 8 zł. Dla poszukujących pracy i rodzin zniżki. Urzędowe, przetargi, nekrologi — 7 zł za 1 mm szpalty. Za termin ogłoszenia nie przyjmujemy odpowiedzialności

Redaguje Kolegium. Wydawca: Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik". Bydgoszcz, Jagiellońska 31 — tel. 1564. Odbito w drukarni PZWS w Bydgoszczy. E-03665